

● **Fiatlok órája** címmel új ifjúsági riportmúsort mutatkozott be tegnap este a televízióban. Újnak ugyan inkább csak a címe mondható, hasonló típusú összeállításokat eddig is láthattunk, s nyilván ezután is fogunk látni, hiszen a tévé egyik nem elhanyagolható dolga, hogy közvetlenül is fiatal nézőihez forduljon. Az sem baj, hogy különösebb „konceptiói” nem hirdetett meg ez a műsor, végül is mindig ugyanarról van szó: fiatalokat érdeklő kérdésekről, fiatalokkal beszélgetnek, fiatalok a képernyőn. A siker mindig attól függ, mennyire érdekesek, fontosak a témák, amelyeket kiválogattak, s mennyire jól sikerültek a riportok. A bemutatkozás ebből a szempontból vegyesen sikerült: volt, ami a kevésbé fiatal nézőket is jobban érdekeltette (például a pályázati rendszer, vagy akár a politikai dalok berlini fesztiválja), volt ami érdekes lett volna, de kicsit bizonytalanra sikerült, mint például a *Hogyan táncoljunk a bumpot?* című bemutató és interjú. Jó lett volna egy kicsit többet tudni erről a hajógyőről is, mert bizony ennyi információ után csak a leglelkesebb ifjak lesznek ott ma délután a tévé rendezvényén (meg azok, akik szeretnék magukat a képernyőn vizontlátni). A pergo rendezés mindenesetre kellemessé tette a látványt és változatossá is egyben, a műsorvezetésben nem ártana, ha a könnyedség mellett vagy mögé valamivel magasabb gondolatok sorakoznának fel, s a fiatalos hangvételt sem biztos, hogy feltétlenül bizonyos szavak vagy fordulatok adják. Sokkal inkább a hangvétel frissesége és a megközelítés eredetisége. Érdeklődéssel várjuk a folytatást.

— bel —

Észt film

Tallinn, április 13.

Szovjet, finn és magyar filmek közreműködésével népszerű-tudományos filmet forgatnak a finnugor népekről Tallinnban.

A filmet *Leonhard Meri* észt író rendezte, és egyben ő a forgatókönyvíró is. Az egyik legismertebb finnugor tanulmányokkal foglalkozó szovjet szakember, *Paul Ariste* konzultánsként működik közre a film készítésében.

Barátságáról, költészetről, szerelemről

ÁRNYJÁTÉK

Első regényével jelentkezik a könyvhéten Somlyó György

Címlapján *Vajda Lajos* két, egymásba fonódó, baráti arcot ábrázoló rajzával, a könyvhéten jelenik meg *Somlyó György* regénye, az *Árnyjáték*. Tegyük hozzá: első regénye.

— Egész írói pályám során — mondja *Somlyó György* — valóban még elvétve sem próbálkoztam úgynevezett „szép” prózával. Még egy novellát se írtam soha. Sőt, ezt némi utólagos szégyenkezéssel mondom, pályám elején az elbeszélő műfajokat mintegy alacsonyabbrendűnek véltem a költészethez képest. Eseményem a versben, a költészet rangján levő drámában és az ugyancsak költői rangú esszében valósult meg. Ez a tarthatatlan vélemény (amely nyilván a regény tömegtermelésére való hibás reakció volt) indulásomkor afféle munkahipotézisként működött, annak pedig olykor a leghamisabb dolgok is jók. Azóta persze számomra is kiderült, hogy a narráció valamiféle formája nélkül, hogy úgy mondjam, nem úszható meg egyetlen végigírt írói pálya sem.

Műfajok közeledése

● Maguk a műfajok is közelebb kerültek egymáshoz azóta...

— Valóban, ez a folyamat korunk irodalmának talán legjellemzőbb tektonikus működése. Vers és próza köztönösen közeledik egymáshoz, mint a kontinensek. Csakis e kettős közeledés közegében jöhetett létre az a sajátos stíluskombináció, amely e regény szövege. Olyannyira, hogy nem is érzem, hogy „regényl” írtam, illetve, hogy más valamit írtam, mint eddig. Az utóbbi évtizedben írt verseim legnagyobb és leghomogénebb része, a *Mesék* tulajdonképpen már ugyanolyan fogantatású, mint a regény. S ezen túl: tanulmányaim nagy része is felold magában annyi közvetlen életanyagot, mint ez a regény. És fordítva: a regény is tartalmaz oldott állapotban annyi művészeti és kulturális élményt, tehát esszéelemet, mint irodalmi tanulmányaim. Nem is be-

szélve arról, hogy a kétféle élmény között számomra sosem is volt lényegbeli különbség. Így lehet, hogy bár bizonyára nem vagyok „regényíró”, legsajátabb mondanivalómat, úgy érzem, éppen ebben a regényben sikerült legjobban megfogalmaznom. Most ezt tartom eddigi legfontosabb munkámnak.

Leomló álfalak

● Nagyon valószínűnek látszik, hogy az olvasó is annak fogja tartani: Engedjen meg egy kérdést: mennyire van valóságalapja regényének, vulgárisabban szólva: kulcsregény-e az *Árnyjáték*?

— Csak annyira, amennyire minden más regény az. Legfeljebb ennek — itt és most — többen ismerik az elemét. De mint minden valamire való regénynek, ha ismerni veljük is a kulcsát, voltaképpen nem ismerjük. Ezzel a birtokolni vélt kulccsal semmi se nyíltható. Semmilyen igazi regény nem ragaszkodik, nem is ragaszkodhat a megtörtént tényekhez; a valóságnak olyan általánosított síkján játszódik, amely csakis a fikcióban létezik. Ez paradoxon, de az irodalom alapparadoxona.

● Első regénye megírásától a megjelenéséig négy év telt el. Miért?

— Alighanem a stílus és a szerkezet nálunk szokatlan újdonságának tudható be, hogy az amúgy is elég hosszú „átfutási időnél” nagyobb idő telt el a megírás és a megjelenés között.

● Az olvasót bizonyára megelégedéssel majd a regény szokatlanul erős erotikája.

— Nem hiszem, hogy ez meglephetné. Legfeljebb az — s ez irodalmi életünk furcsa kétfalakúságára jellemző —, hogy magyar regényben találkozunk vele. Mert magyarul megjelent külföldi regényben már többször is találkozhatott hasonlóval. Lassan azonban nálunk is leomlóban vannak azok az álfalak, amelyek az élet lényeges vonatkozásait ki akarnák iktatni az irodalomból. Meg azok is, amelyek a hazai és a külföldi irodalom között húzódnak. A XX. század nagy irodalmi felfedezései közül talán a legfontosabb: a szerelem mellékgondolatok nélküli ábrázolása. Ami nem az erotika külön hangsúlyozását jelenti, hanem éppen természetes beleépítését az emberi dolgok egészébe. Aki pikantériát keres, az hiába fogja forgatni könyvét. Mindaz, amit benne talál, a legtöbbször éppen a pikantériától áll.

Académie Mallarmé

● Ugy hallottuk, legutóbb tekintélyes francia irodalmi intézmény választotta tagjai sorába...

— Valóban: nemrég kaptam az értesítést, hogy március 9-i ülésén az *Académie Mallarmé* levelező tagjává választott. Külön öröm, hogy olyan társaságban, mint a legutóbbi Nobel-díjas költő, *Eugenio Montale*, továbbá *Octavio Paz*, *Vasco Popa*, *Jarnisz Riitsosz*, *Andrej Voznyeszszkij*, *Artur Lundkvist*.

(t. f.)

PESTI DUNA-PART — SZÓFIÁBAN

Maketten a szállodasor

SAJTÓKONFERENCIA, KIÁLLÍTÁS

(Folytatás az 1. oldalról.)

A megnyitón megjelent közönség tetszését különösképpen a fővárosunk belső kerületeit bemutató hatalmas makett nyerte el, a Duna-parti szállodasor makettje, amelyen az impozáns Hotel Inter-Continental mellett a tervezett új szállodákat is bemutatja. Többen nézték nagy érdeklődéssel a környezetvédelmi szempontból rendkívüli jelentőségű személtető makettjét, amely itt Szófiában került először kiállításra.

A kiállítás megnyitását megelőzően *Farkasinszky Lajos* sajtókonferenciát tartott, amelyen ismertette a *Budapesti Köszönti Szófiát* eseménysorozat programját, majd — a küldöttség tagjaival együtt — válaszolt az újságírók kérdéseire.

Az egyik újságíró megkérdezte, hogyan képzelik el a két főváros vezetői a hasonló jellegű akciók jövőjét.

Farkasinszky Lajos *Stefan Dikinnel* folytatott délelőtti megbeszélésre hívatkozva elmondta: a továbbiakban kölcsönösen arra törekuszenek, hogy — miután a múlt 30 éve eredményeit már jórészt ismerjük — mindig

a legújabb 4—5 év fejlődését mutassák be, de azt, a lehetőség szerint teljességgel törekedve.

Dr. Mezei Gyulának, a művelődési főosztály vezetőjének Budapest kulturális életét jellemző számadatok ismertetése mellett (fővárosunk színházai-ban évente 2,8 millió, film-színházainkban pedig 20 millió ember vált jegyet) arról kellett beszélnie: milyen tapasztalatokat hozott az a néhány éve bevezetett gyakorlat, hogy fővárosunkban (és az egész országban) az iskolaigazgatókat öt évre bízzák meg az iskola vezetésével, és megbízatásukhoz a tantesület tagjainak is hozzá kell járulniuk.

Ma délután egyébként *dr. Mezei Gyula* az egyik iskolában pedagógusok előtt, *Gáspár Tibor*, az építészeti osztály helyettes vezetője pedig építésszek, városfejlesztési és közlekedési szakemberek előtt tart előadást.

Este az *Állami Szatíra Színházban* lesz a *Háry János* bemutatója.

Az *Állami Bábszínház* műszaki szakemberei és a művészek a tegnapi mára virradó éjszaka építették fel, közös, rendkívül fáradságos munkával a bábszínpadot. *Morvay István*

A GALÉRIA MŰHELYÉBEN

Nemes Attila

A Magyar Nemzeti Galéria kísérleti kiállításorozatát indított Műhely címmel. Az *Esti Hírlap* minden alkalommal előzetes tájékoztatást ad ezekről a tárlatokról. Mától *Nemes Attila* szobrászművész munkáival ismerkedhet a néző a Galéria B-épületének első emeletén.

A tárlat rendezője, *Mezei Ottó* művészettörténész mondja:

— Aki anatómiai hűség-re, vagy a zárt tömeg felületi szépségeire kíváncsi, kevés kielégülést talál ezekben a szobrokban. Azt a fajta alkotót látjuk itt, aki az anyaggal ismerkedve, az első években úgy tekinti a követ, mint a természet egy-egy eleven darabját, amely szeszélyes megjelenésében, jellegében, gyűrődéseiben és elszíneződéseiben egész múltját megmutatja, s amelyet a művész — minthogy e folyamat tanulságos számára — óvatosan alakít. Nem az anyag köti meg a kezét, a természet erőit, az elemek munkáját kívánja láttatni.

— Korai munkáinak archaikus jellegéből szűri le azokat a formai eredményeket, amelyek letisztultan későbbi munkáiban is jelentkeznek. A természet erőinek nyomai térnek vissza a ritmikus kitüremlésekben, s a természet egy-egy elemét ismerjük fel a mű harmonikus tagolásában.

— E plasztikákban a zárttság és a nyitottság egymást kölcsönösen felételezi, s mindkettő egyenrangú szerepet játszik. *A tér a tömeghez hasonlóan jelentéshordozó elem*. Ertelme nem önmagában, kiszakítottan jelentkezik, hanem az áttörttség tagolásában s a forma egészében. Ily módon ezek a munkák, a legújabbak, ugyanúgy egy archaikus jelentéskörben mozognak, mint a korábbiak. *Hol a tér, hol a tömeg indítja el a képzelt munkáját*. Egyik a másikra utal, az előző és a hátsó nézet különböző megjelenést, más és más tagolást mutat. *Nemes Attila* tíz év alatt készült munkái szerves egységet alkotnak.

(fodor)

Ady-műsor

Többször adtunk már hírt a Budapesti Műszaki Egyetem Bercsényi kollégiumának sokrétű klub-programjáról; dzsesszklubok, kortárszeneiek, képzőművészetnek s újabbak a filmnek együttes bemutatójáról. Az idén is a zenei program az esték fő vonulata. A Bercsényi a Syrius dzsessz-rock együttes szereplésétől vált ismertté, majd a legjobb dzsesszklubok egyike lett. Tavaly már fele-fele arányban szerepelt a műsoron — főként a Szabados duó hatására — a kortárszene és a dzsessz. Az idén már a dzsessz is eltűnt, s az Új Zenei Stúdió egyik legfontosabb pódiumává lépett elő az építésszek kollégiuma.

A március elejétől kezdődő sorozatban *ifj. Kurtág György*, *Mártha István* fiatal zeneszerzők mutatkoztak be nagy sikerrel, majd *Matuz Istvántól* hallhattunk XX. századi fuvalaműveket, és egy új Szabados-iff. *Horráth Lajos* programot. Tegnap *Erdélyi György* színművész és *Szabados György* közös *Ki látott engem?* című Ady-műsorát mutatták be, április 26-án a Nyitott csoport (*Babits Antal*, *Petrovits Tamás* klarinéton, *cymbalmon*, *Lörinczy Attila* bőgőn, *csellón*), és a záróesten, május 3-án *Kocsis Zoltán* ad koncertet.

K. J.

Bohémélet — Gardellivel

A Bohémélet patinás pesti előadását nem tudta kikezdeni az idő. Vajon hányadik szereposztás lépett *Nádasdy Kálmán* instrukciói szerint, *Márk Tivadar* kosztümjeiben, *Oláh Gusztáv* költői módon valóságú díszletvilágába? Mitől ilyen időálló ez az előadás?

Amikor az impresszionizmus pasztell-reszketéssé finomította a természetet és az érzelmek romantikus képét, *Puccini* az egészét új mediterrán fénybe vonta. Az északi izlés ezt sokáig igen közönségesnek tartotta, mert összetévesztette a túlhaladott romantika édeskés tónusaival, a színházak régmódú kuliszszavilágával. *Nádasdy* és *Oláh* bohém környezetében a darab friss drámaiságának felismeréséből született, s a kettő: mű és előadás harmóniája még soha olyan nyilvánvalóvá nem vált, mint most — *Gardelli* jóvoltából.

Ez a premier nagyon hasonlított a *Manon Lescaut* bemutatójának felejthetetlen élményére. A zenekar színei és effektusai az érzelmek feszültségét varázosan kiélezték, a tempó és a dinamikai árnyalatok meghatározásával *Gardelli* az előadóművészetnek azt a továbbalkotó színvonalát érte el, amit a nagy komponisták — mint *Bartók* — mindig halásan üdvözöltek. (És gyakran hozzájuk mó-

dosították a partitúrák utasításait!)

A jórészt fiatal főszereplők, elsősorban *Kelen Péter* és *Kincses Veronika*, a szövegek számtalan finomságát fedezték fel *Gardelli* útmutatásával, s az érzelmi-dramai fejlesztés formáló művészetét tanulták meg. *Kelen Péter* behízelgő olaszossággal használta nem nagy erejű, de színeiben gazdag hangját, igen komoly színészi kifejezőkészséggel. *Kincses* tónusa és iskolázottsága szinte korlátlan lehetőségeket kínál a maga szerepkörében. Mellettük — különösen a harmadik felvonásban — kissé robusztusnak hatott *Csengery Adrienne* és *Sólyom Nagy Sándor* kettőse, amit csak a játék erősebb színpadi megváltoztatásával lehetett volna valamelyest kiegyensúlyozni. *Begányi Ferenc* remek színjátszását most énektechnikai, zenei bizonytalanságok zavarták. Az epizodisták közül kiemelkedett *Kishegyi Árpád* hagyományörző házmesteralakítása és *Póka Balázs* rokonszenves, muzikális ifjú bohémfigurája.

A színpadi világ részleteinek különbsége azonban csaknem teljesen elmosódott a zenei áradatban, amit *Gardelli* lenyűgöző biztonsággal végig magas színvonalon tartott.

JOGÁSZ A HÁZNÁL A

HÁZI JOGTAJÁRSÁDÓ

Készült az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium közreműködésével

A LAKÓ- ÉS ÜDÜLŐTELKEKRŐL

A TARTALOMBÓL:

Telekszerzés és állami telkek használatba adása. Az állami telkek értékesítése és az állami cseretelkek. A telekrendezés. Beépítési kötelezettség és építési tilalom. Az út- és közműfejlesztési hozzájárulás. KIS ERTELMEZŐ SZÓTÁR. HOL INTÉZIK? JOGSZABÁLYOKRÓL RÖVIDEN. VÁLTOZOTT? JOGSEGÉLYSZOLGÁLAT. IDŐSZERŰ TEENDŐK. KÖZÖNSEGSZOLGÁLAT.

Kapható az újságárusoknál. Megrendelhető a Posta Hírlapirodánál.